

Muru ja Sulo perinteiseen talonpoikaistyyliin.

"Sulo ja Muru" vauhdissa...
Vilho Sulonen ja Anne Palo

Torisevan rotkojärvillä

Elsi Kauppinen ja tulkkinsa
Jarkko Köykkä perinnnekylän
Nikontalon kuistilla

Maija-Liisa Lahti ja tulkkinsa
Virpi Räikkönen-Falck

Virtain perinnnekylä kiinnosti kovasti lomaleiriläisiä

TUNTOSARVI

Nro 8 ♦ Elokuu 2009

Suomen Kuurosokeat ry

Milla ja Nina ystävystyivät
Facebookissa

Rauli Jalon taide pysäyttää

Sisältö

Tiedote: Tuntosarvi uudistui.....	2
Pääkirjoitus: Matkalla muutoksessa..	3
Milla ja Nina ystävystyivät Facebookissa.....	4
Harrastukset: Rauli Jalon taide pysäyttää.....	7
Viisi kysymystä.....	9
Tulkkauspalvelulaki lausuntokierrokselle.....	10
Kuurosokeille tulkkauksen järjestäminen Pohjoismaissa.....	12
NVC:n nettiosoitteet muuttuivat taas.....	13
Ihana matka Saarenmaalle.....	15
Entisten emäntien nyyttikestit....	16
Minä ja muut -kurssilla.....	17
Nuorten palsta: Elämä mallillaan..	18
Kuvamuistoja Keurusselän lomaleiriltä 6 - 10.7.2009.....	20

Seuraava Tuntosarvi nro 9 ilmestyy 24.9. Aineiston viimeinen jättöpäivä on 4.9.

Kannen kuvassa **Milla Päiväniemi** (vas) ja **Nina Mattola** Toimintakeskuksen pihalla kesäkuussa. Kuva: **Raili Karisaari**.

Tuntosarvi uudistui!

Kuten huomaat, Tuntosarven kansi on muuttunut. Nyt kannen värit ja elementit noudattavat samaa linjaa yhdistyksen esitteiden kanssa. Ulkoasun uudistuksesta tehtiin päätös toimitusneuvoston alkuvuoden kokouksessa. Kevään aikana eri kerhoissa ja tapaamisissa tehtiin otantutukimusta, jossa tiedusteltiin kuurosokeiden mielipidettä parhaimmasta kansimallista. Saatujen palautteiden pohjalta tiedottaja **Tuija Wetterstrand** suunnitteli kannen mallin ja yhdistyksemme omaisjäsen, graafikko **Tapio Haapanen** teki logon sekä kansikuvan ylä- ja alapuolelle sijoittuvan ”kuvionauhan”. Sisäsivuilla on toistaiseksi tehty vain pieniä muutoksia. Harrastukset aloittaa uuden juttusarjan, vanhoista vakiopalstoista jatkavat nuorten palsta sekä viisi kysymystä. Toimitus ottaa mielellään vastaan ruusuja, risuja, toiveita tai parannusehdotuksia, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi. Hyviä lukuhetkiä uudistuneen Tuntosarven parissa! ■

Matkalla muutoksessa

Työelämä on kovassa muutoksessa. Se haastaa meidät pitämään entistä tietoisemmin huolta yhdistyksen työntekijöistä ja asiakkaista. On paneuduttava tarmokkaasti järjestön johtamiskulttuurin kehittämiseen, työyhteisön jaksamiseen, osaamisen kehittämiseen, työmotivaation ylläpitämiseen ja voimavarojen järkevään käyttöön. Nämä ovat suuria haasteita niin yhdistyksen luottamushenkilöille kuin työntekijöillekin.

Konkreettisista lähiajan haasteista voi mainita Kuntoutumiskeskusten tulevien toimitilojen rakentamisen kuntoutustyyöhön soveltuvaksi. Tässä pitää ottaa huomioon taloudelliset näkymät, lainsäädännöt ja rahoittajien asettamat vaatimukset, jotka koskevat kuntoutustyön ja kurssien järjestämistä. Muutto uusiin tiloihin edellyttää kaikilta osapuolilta laaja-alaista ymmärrystä, tukea, tahtoa ja yhteistyötä.

Toinen konkreettinen haaste on uusi organisaatio ja sen käyttöönotto. Jäsenten hyväksymä uusi organisaatio astuu voimaan 1.1.2010. Uutta organisaatiota on työstetty kuluvana vuonna. Uuteen organisaatioon liittyy vahvasti johtamis-

kulttuurin muuttaminen ja kehittäminen toimivammaksi siten, että vastuuta ja oikeuksia jaetaan niin, että asiat hoituvat hyvin, tehokkaasti ja nopeasti. Kaikki kehittämistoiminta perustuu siihen, että asiakastyön laatu paranee.

Yhdistyksen toiminnan perusta on vakaa talous. Raha-automaattiyhdistyksen tuki yhdistykselle on mittava. Valitettavasti Raha-automaattiyhdistys vähentää järjestöille jaettavaa avustusta seuraavina neljänä vuotena. Miten tämä tulee vaikuttamaan meidän järjestöömme, se jää nähtäväksi. Meidän täytyy pitää huolta siitä, että kuurosokeiden ja kuulonäkövammaisten palvelut eivät huonone.

Matka muutoksessa on välillä hyvin hankalaa ja siinä on vaikea toimia. Meille antaa voimia tehdä kuurosokeustyötä tietoisuus siitä, että tavoitteemme hämmöttävät edessäpäin.

Tulevaisuus syntyy nykyisyydestä. Tämän päivän päätökset ohjaavat elämäämme tulevina vuosina.

Syysterveisin
Kai Leinonen
toiminnanjohtaja ■

TUNTOSARVI 35. vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry. **Taitto:** Tuija Wetterstrand, **Toimitus:** Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Wetterstrand, p. (09) 54953521, matkap. 040 7532026, tekstip. (09) 54953526, faksi (09) 54953517, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi. **Toimitusneuvosto:** Anu Mikkola (puheenjohtaja), Carita Halme, Esko Jäntti, Kerstin Maksimainen, Ari Suutarla, Raili Karisaari (sihteeri), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja). Hinta: Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteellä, videona, ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen Känslspröten ilmestyy 4 kertaa vuodessa isokirjoituksella. **Tilaukset ja osoitteenmuutokset:** Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. (09) 5495 350, tekstip. (09) 5495 3526, faksi (09) 5495 3517, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45. **Painopaikka:** Kopio Niini Finland Oy. Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla **www.kuurosokeat.fi**. Tuntosarvi on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsenlehti.

Milla ja Nina ystävystyivät Facebookissa

Teksti ja kuva: Tuija Wetterstrand

Kun näkee **Milla Päiväniemen** ja **Nina Mattolan** yhdessä luulisi, että he ovat tunteneet toisensa koko ikänsä. Onkin yllätys kuulla, että he ystävystyivät vasta aivan hiljattain internetin virtuaaliyhteisö Facebookin kautta.

Milla Päiväniemi (vas) ja Nina Mattola

Se, että näillä viehättävillä nuorilla naisilla synkkaa hyvin yhteen, ei loppujen lopuksi ole mikään ihme. Usherin oireyhtymän lisäksi heillä on paljon muutakin yhteistä: samanlainen huumorintaju, sama syntymävuosi 1976 ja he ovat molemmat pienten lasten äitejä. Millalla on kolme rasavillia poikaa, 6-vuotias **Pyry**, 5-vuotias **Riku** ja 3-vuotias **Samuli**. Ninalla lapsia on viisi: **Meija**, **Joosa**, **Manu**, **Roosa** ja **Lumi** ovat iältään nyt 11, 9, 7, 5 ja 3 vuotta.

Kaikki alkoi pari vuotta sitten, kun Nina etsi internetin kautta henkilöä, joka osaisi neuvoa häntä koulutukseen ja työllistymiseen liittyvissä asioissa. Nina otti yhteyttä aluepäällikkö **Ritva Rouviseen**. Yhtei-

sessä tapaamisessa Ritva Rouvisen ja aluesihteerin **Leena Rossisen** kanssa Nina kuuli ensimmäisen kerran Suomen Kuurosokeat ry:n toiminnasta.

Ritva suositteli Ninaa ottamaan apuvälineasioissa yhteyttä Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskukseen työskentelevään **Harri Peltolaan**, joka puolestaan antoi Ninalle Millan yhteystiedot. "Muutaman viestin vaihdettuaamme yhteys katkesi. Mutta sitten kuulin, että Facebookissa on nuorille kuulolaitteen käyttäjille tarkoitettu Moottorikorvat-ryhmä. Löysin Millan sieltä ja tutustuimme uudelleen. Siitä lähti tiivis yhteydenpito", Nina kertoo.

Facebookissa viestit kulkivat lähes päivittäin Millan Tampereen ja Ninan Muuramen kodin välillä. Toinen tuntui tutulta, vaikka koskaan ei oltu vielä tavattukaan. "Höpistiin kaikenlaista." Ensimmäisen kerran he tapasivat pikaisesti Tampereen linja-autoasemalla, kun Nina keväällä oli ohikulkumatkalla vanhimman tyttärensä Meijan kanssa.

Juhannusta edeltävällä viikolla ystävykset tapasivat jälleen. Tällä kertaa Nina tuli yksin Tampereelle ja jäi Millan perheen luo yöksi. Ohjelma oli tiivis: päivällä haastattelu Tuntosarvea varten, illalla implanttitapaaminen ja seuraavana päivänä vielä tutustuminen Toimintakeskukseen. Keskusteltavaa riitti. "Mieheni **Esa** joutui näyttämään meille valomerkkiä viime yönä. Emme olisi maltaneet lopettaa juttelua lainkaan", Milla nauroi Toimintakeskuksessa.

Nina aikoo opiskelemaan

Ninan kuulovamma todettiin viisivuotiaana, mutta Usher-diagnoosin hän sai vasta 19-vuotiaana. "Kävin ajokorttia varten silmätarkastuksessa ja silloin jäin kiinni. Aikaisemmissa tarkistuksissa näkövammaani ei huomattu. Törmäilin ja kompastelin, mutta luulin, että olin muuten vain kömpelö ennen kuin syyksi paljastui rajoittunut näkökenttä", Nina kertoo. Myöhemmin myös Ni-

nan nuoremmalla veljellä todettiin Usher. Hän oli jo ennättänyt saada ajokortin ja ajaa 1,5 vuotta. "Veljelle diagnoosi ja sitä myötä kortin menettäminen oli kova isku. Hän ei ole vielä kukaan oikein sinut asian kanssa", Nina pahoittelee.

Kun Nina kuuli, että kuulonäkövamma on etenevä hän päätti, että haluaa äidiksi mahdollisimman nuorena. Lapsia siunaantuinkin nopeaan tahtiin viisi, ja Nina on tehnyt uran kotiäitinä pieniä lapsia hoitaen.

Avoliitto lasten isän kanssa päättyi alkuvuodesta, mutta yhteishuoltajuus toimii ongelmitta. Eniten Ninaa tilanteessa harmittaa se, että ilman pohjakoulutusta ja työkokemusta hän ei ole päässyt työttömyysturvan piiriin. Nina päätti hakea ammattikorkeakouluun opiskelemaan sosiaalialaa. Vielä ennen juhannusta hän jännitti, että miten pääsykokeet menivät. "Ryhmätilanne ainakin meni ihan pieleen, kun en kuullut kunnolla, mitä muut puhuivat," Nina murehti. Ihan turhaan, sillä pääsykokeet menivät hyvin. Kesällä tupsahti postiluukusta hyväksymiskirje, ja opinnot alkavat elokuun lopussa.

Ninan kuulo on vuosien myötä jatkuvasti heikentynyt. Sisäkorvaistutteen eli sisäkorvaimplantin hankkimista hän kuitenkin harkitsi pitkään. Nyt Nina on jonossa implanttileikka-

ukseen, joka on määrä tehdä tänä syksynä. Nina on saanut Millalta paljon ensikäden tietoa leikkauksesta ja implantin toimivuudesta.

Milla on tyytyväinen implanttiinsa

Milla itse kertoo olevansa eräänlainen sisäkorvaimplantti-käännyttäjä. ”Kuuloni romahti äkillisesti parikymppisenä niin, että olin käytännössä lähes kuuro. Vaikka sosiaalinen elämäni oli hyvin rajoittunutta, niin kielitäydyin edes harkitsemasta leikkausta. Ajattelin, että en halua mitään metallikappaleita pääni sisään”, Milla hymähtää nyt epäluuloilleen.

Millan aviomies Esa kyllä jaksoi kärsivällisesti puhua selvästi, toistaa, sormittaa tai kirjoittaa paperille niin kauan, että sanoma meni perille. ”Leikkaukseen päätin mennä samalla hetkellä, kun Esa kertoi, että vanhin poikamme Pyry sanoi ensimmäisen kerran ’äiti’, enkä itse kuullut pojan puhetta.”

Millan omat kuvataiteen opinnot hoiuivat pitkälle kirjojen varassa, kun luennoilla ei opettajien puheesta juuri saanut selvää. Opiskelutovereihin hän ei saanut kontaktia. ”Sinulla Nina opiskelijaelämä tulee olemaan paljon sosiaalisempaa”, Milla innostuu kannustamaan Ninää.

Millan mielestä hänen elämänsä on mennyt vain parempaan suun-

taan implanttileikkauksen jälkeen. ”Ainoa ongelma on se, että myöhästelen jatkuvasti, kun jään aina suustani kiinni jonkun kanssa!”

Nykyään Milla on aktiivisesti mukana sisäkorvaistutteen saaneiden vertaisryhmissä. ”Tampereella toimii CI-kerho, jonka tapaamisissa käyn säännöllisesti”, Milla kertoo.

”Lisäksi internetissä toimii Cisäpiiri-niminen keskustelualue. Se on suljettu alue, jossa kaikki implanttia odottavat ja implantoidut sekä lapsen implantointia odottavat ja implantoitujen lasten vanhemmat voivat vaihtaa kokemuksia. Alueella käydään vilkasta keskustelua. Lääketieteen edustajia siellä ei ole. Se on vertaistukea parhaimmillaan!” ■

Mikä on Facebook?

facebook Facebook on internetissä toimiva suosittu ja kaikille avoin yhteisöpalvelu. Kuka tahansa voi rekisteröityä ja tehdä itselleen oman profiilin, etsiä tuttuja ja kutsua heitä kavereiksi. Sivusto antaa mahdollisuuden jakaa kuulumisia, kuvia ja videoita. Käyttäjä voi halutessaan rajoittaa profiilinsa näkyvyyttä. Internetissä liikkues- sa kannattaa joka tapauksessa aina tarkoin miettiä, mitä tietoja itsestään paljastaa. ■

Rauli Jalon taide pysäyttää

Rauli Jalon takana on hänen itse maalaamansa hirvitaulu niiltä ajoilta, kun näkö vielä riitti maalaamiseen.

kee vielä putkella, mutta Rauli sokeutui kokonaan vajaa kymmenen vuotta sitten, suurin piirtein niihin aikoihin, kun hän muutti Hämeenlinnasta Tampereelle.

Rauli kertoo, että taide on kuulunut hänen elämäänsä aina. Nuorempana, kun näköä oli vielä jäljellä, hän etupäässä

piirsi ja maalasi. ”7-vuotiaana näkö oli kuitenkin jo niin huono, että kompastelin ja kaatuilin. Kuurojen koulussa Turussa muut eivät oikein sitä ymmärtäneet ja minua kiusattiin. Sitten, kun en enää pystynyt seuraamaan opetusta enkä nähnyt huuliota vaihdoin koulua Jyväskylään.”

Savitöihin Rauli siirtyi myöhemmin Hämeenlinnassa asuessaan. Siellä tulkkien ja varsinkin taktiiliviittomista osaavien tulkkien saaminen oli hankalaa, joten puutteellisten ohjeiden vuoksi savitöistä ei tahtonut tulla sellaisia, kun Rauli halusi. Vasta Toimintakeskukseen muutet-

Teksti: Tuija Wetterstrand

Kuvat: Raili Karisaari

Rauli Jalon upeiden savi- ja metallitöiden edessä on pakko pysähtyä ja henkäistä ihastuksesta. Tuntuu uskomattomalta, että täysin kuurosokea taiteilija saa töihinsä tuollaista muodon tajua ja hämmästyttävää elävyyttä. Jokainen asento, ilme ja väri on yksityiskoh- tia myöten tarkkaan harkittu.

Rauli Jalo, 59, on kotoisin Rauman läheltä, Kortelasta. Rauli ja häntä kolme vuotta vanhempi veli syntyivät molemmat kuuroina. Isoveli nä-

tuaan Rauli on mielestään saanut kunnon opetusta savitöiden teos-
sa. Metallitöistä Rauli Jalo innostui
noin viisi vuotta sitten, kun **Aatos
Ahonen** kävi pitämässä aiheesta
kurssin Toimintakeskuksella.

Kun Rauli kertoo töistään, niin ne
tuntuvat heräävän henkiin. Jokai-
sella työllä on oma tarinansa. Eri
esineiden muotoja Rauli Jalo käy
tunnustelemassa esimerkiksi kau-
poissa yhdessä tulkin kanssa. Aihe
töihin saattaa tulla myös muistois-
ta niiltä ajoilta, kun näköä vielä riit-
ti havainnoimaan ympäristöä. On
uskomatonta, kuinka hyvin Rauli
Jalo muistaa jokaisen työnsä värit
ja kuinka tärkeää värien yhteenso-
pivuus hänelle on.

Riksa – metallityö

Tähän työhön sain idean, kun olin
Thaimaassa kahden viikon loma-
matkalla. Siellä kuljin tällaisilla pol-
kupyörän vetämällä vaunuilla. Kus-

ki ajaa polkupyörää, hän on vahva.
Takana istuva mies on vanha ja
heikko, siksi hänen täytyy istua kyy-
dissä. Takana on vielä tilaa tavaroi-
le. Tämmöisen rixsan voisi hankkia
vaikka Toimintakeskukseen.

Ratsastaja - metallityö

Tämän työn alusta liikkuu ja keik-
kuu. Sen on tarkoituskin kuvata
liikettä, koska siinä on ratsastaja,
joka laukkaa hevosella. Pyöreän
alustan päälleystin vihreällä kan-
kaalla, sillä se kuvaa nurmikkoa.
Hevoson harjan kanssa oli ongel-
mia, sain teipattua sen kiinni. Rat-
sastajalla on satula. Hevoson jalat
ovat valkoiset. Suitset tein siimas-
ta. Kävin tulkin kanssa kaupoissa
tunnustelemalla mallia erilaisista
hevosista, niistä sain ideoita. Lap-
set tykkää tästä työstä.

Tandempyöräilijät – metallityö

Isä ajaa tandempyörää edessä.
Hänellä on viikset ja parta ja hän
on vahva. Isä on hoikka, koska hän
harrastaa paljon liikuntaa. Hänellä
on aurinkolippa päässä, että näkisi
paremmin. Äiti polkee isän takana.
Äidillä on kihara tukka, jota koris-
taa panta, korvissa on korvakorut
ja päällä lyhyt hame. Äiti on näkö-
vammainen, ehkä putkinäköinen.
Siksi he polkevat tandemilla, koska
äiti ei voi ajaa yksin. Äidillä on voi-
mat loppu, mutta isä jaksaa polkea.
Takana on heidän lapsensa, söpö
pikkutyttö, jolla on punainen rusetti.
Pikkuinen on ensimmäistä kertaa
pyörän kyydissä, hän on yhden –
kahden vuoden ikäinen. Pikkutyttö
on sidottu istuimeen kiinni, ettei hän
putoa. Olen käynyt kaupassa kat-
somassa mallia tandempyöristä. ■

Viisi kysymystä

Koonnut: Aatos Ahonen

1. Missä kaupungissa sijaitsee muslimien ”Musta kivi”?
2. Mikä liitto lyhentää nimensä muotoon SYL?
3. Mikä eläin on Suomen suurin hyönteissyöjä?
4. Suomessa on Kalevala, Virossa Kalevipoeg, mutta minkä maan kansalliseepos on Nibelungein laulu?
5. Mitä bakteereita tarvitaan jogurtin valmistukseen?

Vastaukset:

1. Mekassa
2. Suomen ylioppilaskuntien liitto
3. Siili
4. Saksan
5. Maitohappobakteereja ■

Tulkkauspalvelulaki lausuntokierrokselle

Teksti: Tuija Wetterstrand

Tällä hetkellä kunnat järjestävät tulkkipalveluja vammaispalvelulain perusteella. Oikeus tulkkipalveluihin on ollut subjektiivinen oikeus vuodesta 1994 lähtien. Vastuu tulkkauspalveluiden järjestämisestä ja rahoituksesta siirtyy 1.9.2010 kunnilta Kansaneläkelaitokselle (Kela). Tulkkauspalveluiden siirtoa varten täytyy säätää uusi laki. Ensimmäinen luonnos laista vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelujen järjestämiseksi on parhaillaan lausuntokierroksella.

Lakiluonnoksen lähtökohtana on, että tulkkauspalvelun saantiedellytykset eivät uuden lain myötä muutu. Myös palvelun sisältö ja määrä säilyvät ennallaan. Joitain täsmennyksiä kuitenkin esitetään muun muassa opiskelutulkkauksen, ulkomaan matkalle järjestettävän tulkkauksen sekä etätulkkauksen osalta. Myös mahdollisuus lisätunteihin mainitaan.

Voimassa olevat tulkkipalvelupäätöksiä koskevat tiedot siirretään vi-

ranomaistoimintana kunnista Kelalle tietojen siirtoa koskevan erillislain nojalla. Siirto ei aiheuta asiakkaalle toimenpiteitä, vaan voimassa olevat päätökset jatkuvat uudessa toimintaympäristössä. Tulkkauspalvelua haetaan jatkossa Kelalta. Jatkossa Kela tekee päätöksen kunnan sijasta. Hakemuksen liitteeksi tarvitaan entiseen tapaan todistus tulkkauspalvelun tarpeesta.

Uuden lain mukaisten tulkkauspalvelujen kehittämisestä vastaa Sosiaali- ja terveysministeriö (STM), joka myös seuraa lain toimeenpanoa. Lain toimeenpanosta vastaa Kela, joka myös päättää tulkkauspalvelujen järjestämisestä ja niihin liittyvien kustannusten korvaamisesta.

Lakiluonnoksen yleisperusteluissa sanotaan, että tavoitteena on korostaa tulkkauspalvelun merkitystä ja luonnetta selkeästi erillisenä kokonaisuutena vammaispalvelujen joukossa. Tulkkauspalvelulla turvataan oikeutta itseilmaisuuksiin ja vuorovaikutukseen yhteisön kanssa. Tämän vuoksi esityksellä pyritään

vahvistamaan tulkkauspalvelun asemaa pikemminkin kielellisenä oikeutena kuin sosiaalihuollon palveluna.

Tulkkauspalvelulakia on valmisteltu STM:n ja Kelan yhteisessä lainsäädäntöryhmässä. Suomen Kuurosokeat ry:n edustajia on käynyt keskustelemassa sekä lakityöryhmässä että Kelan edustajien kanssa. Yhdistys on tuonut esille niitä näkökohtia, jotka laissa ja tulkkauspalvelun käytännön toteutuksessa ovat kuurosokeiden kannalta tärkeitä.

Lausunnossaan luonnoksesta hallituksen esitykseksi tulkkauspalvelulaiksi Suomen Kuurosokeat ry piti puutteina sitä, että laki on edelleen toissijainen ja sitä, että vähimmäistuntirajat ovat edelleen käytössä. Nämä eivät kuitenkaan johdu lakityöryhmästä vaan niistä raameista, jotka STM on asettanut. Lakiteknisillä termeillä näitä puutteita on mahdollista kiertää, jolloin on toiveissa, että tulkkipalvelun ja lisätuntien saamisesta ei muodostu suurta ongelmaa. Puute on myös se, että Kelan valitustie on hidas.

Lakiesityksessä on hyvää se, että tulkkauspalvelun saaminen ulkomaanmatkoille näyttäisi helpottuvan, ja myöntämisperusteet määritellään suhteellisesn selkeästi. Lisätuntimäärien myöntämisessä

huomioidaan yksilölliset tarpeet. Lausuntokierroksen jälkeen hallituksen esitys annetaan eduskunnalle syksyllä 2009. Uuden tulkkauspalvelulain on tarkoitus astua voimaan 1.9.2010. Uuteen lakiin liittyen säädetään erillislaki Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada vammaisten henkilöiden tulkkipalveluja koskevia asiakastietoja. Hallituksen esitys erillislaita annettiin eduskunnalle 26.6.2009 ja sen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2010.■

Kela kilpailuttaa jo palveluita

Kela järjestää tulkkauspalvelut hankkimalla välitysjärjestelmän, alueelliset välityskeskukset ja tulkkauspalvelujen tuottajat tai tulkit. Palvelut kilpailutetaan. Ensimmäisenä on käynnistynyt välitysjärjestelmien kilpailutus. Tarjousten jättöaika päättyy 27.8. Jatkossa kaikki tulkkaukseen käyttävät henkilöt tulevat tulkkivälityksen piiriin. Kela tiedottaa tulkkien ja välityskeskusten kilpailutuksesta erikseen.■

Kuurosokeille tulkkauksen järjestäminen Pohjoismaissa

Teksti: Emilia Jussila ja Kirsi Äijänen

Teimme opinnäytetyönämme tutkimuksen kuurosokeille tulkkauksen järjestämisestä Pohjoismaissa. Opinnäytetyö tehtiin Diakonia-ammattikorkeakoulussa 2008 - 2009. Opinnäytetyö toteutettiin kyselynä. Lisäksi tietoja saatiin henkilökohtaisilta kontakteilta. Vastauksia kyselyyn saatiin yhteensä 62 kappaletta. Vastauksia tuli kaikista muista Pohjoismaista paitsi Islannista.

Kyselyllä haluttiin saada tietoa siitä, miten tulkkipalvelut on järjestetty Pohjoismaissa. Tavoitteena oli tehdä Pohjoismaiden välistä vertailua. Kyselyssä olleet kysymykset voi jakaa seuraavien teemojen alle: tulkkikoulutus ja kuurosokeille tulkkauksen opinnot, kuurosokeat tulkkipalvelun käyttäjinä, kuurosokeiden tulkit, muut kuurosokeiden parissa työskentelevät, kuurosokean asiakkaan tulkkityö, tulkkityötilanne ja kuurosokeiden tulkkipalvelun kehittäminen.

Tällä hetkellä Pohjoismaissa on

suuria eroja tulkkipalvelun järjestämisessä. Suomessa tulkkipalvelut ovat siirtymässä kunnilta Kelan vastuulle. Norjassa ja Tanskassa on jo vastikään tapahtunut muutoksia tulkkipalvelun maksukäytäntöihin liittyen. Ruotsalaisten vastauksista nousi vahvasti esille se, että rahapulasta johtuen Ruotsissa ei tällä hetkellä saa tulkkia kaikkiin mahdollisiin tilanteisiin. Esimerkiksi vapaa-ajan tulkkauksiin kuurosokeiden asiakkaiden on todella vaikea saada tulkkia.

Viittomakielentulkin ammattinimikkettä ei ole suojattu missään Pohjoismaissa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kenellä tahansa on oikeus tehdä tulkkauksia. Vastauksista tuli kuitenkin ilmi, että tulkkipalvelun maksajatahot voivat asettaa rajoituksia sille, kuka saa toimia tulkkina. Viittomakielentulkkien työtehtävät vaihtelevat Pohjoismaiden välillä. Esimerkiksi Tanskassa opastus ei ole kuulunut viittomakielentulkin työtehtäviin. Nyt osa tulkeista on kuitenkin alkanut opastaa kuurosokeita asiakkaita. Tanskassa on myös erikseen

työntekijöitä, jotka opastavat kuurosokeita. Näillä henkilöillä ei ole tulkkin koulutusta, mutta he saattavat tulkata yksinkertaisissa tilanteissa, kuten kaupassa.

Jokaisessa Pohjoismaassa kuurosokeat asiakkaat toivoivat, että he saisivat tulkkipalvelua tasa-arvoisesti. Tällä hetkellä esimerkiksi kuurosokean asiakkaan asuinpaikka vaikuttaa tulkkipalvelun saatavuuteen. On toivottu, että järjestettäisiin tilaisuuksia, joissa kuurosokeille tulkkauksen järjestämisestä voitaisiin keskustella ja tehdä sen pohjalta päätöksiä koko maan laajuisesti. Keskusteluun voisi osallistua sekä päättävän tahon edustajia että kuurosokeita, jolloin molemmat näkökulmat olisivat edustettuina.

Vastauksien perusteella voi sanoa, että viittomakielentulkkien koulutusta pitäisi kehittää Pohjoismaissa. Esimerkiksi haptista kommunikatiota pitäisi opettaa viittomakielentulkkeille sekä kuurosokeille asiakkaille, jolloin sitä voitaisiin käyttää enemmän tulkkaustilanteissa. Kuurosokeille tulkkauksen järjestämisestä on tehty todella vähän Pohjoismaiden välistä tutkimusta. Tulevaisuudessa asiaa voitaisiin tutkia esimerkiksi kuurosokeiden asiakkaiden näkökulmasta.■

NVC:n nettiosoitteet muuttuivat taas

Vuoden 2009 alussa yhdistettiin neljä Pohjoismaisen ministerineuvoston alaista itsenäistä laitosta yhdeksi Pohjoismaiseksi hyvinvointikeskukseksi (NVC). Yksi NVC:hen yhdistetyistä laitoksista oli kuurosokeiden henkilöstön koulutuskeskus, NUD. Yhdistyminen ei ole sujunut kitkatta, ainakin päätellen muutoksista nimissä toiminnan jo alettua. NVC:n kerrottiin olevan lyhenne sanoista Nordisk Välfärdscenter. Nyt nimi on vaihtunut muotoon **Nordens Välfärdscenter**. Kesän aikana vaihtuivat nettisivujen ja sähköpostien osoitteet. Uudet osoitteet on mukailtu NVC:n englanninkielisestä nimestä, joka on Nordic Center for Welfare and Social Issues. Kotisivujen osoite on nyt **www.nordicwelfare.org** ja sähköpostiosoitteet ovat muotoa **etunimi.sukunimi@nordicwelfare.org**. NVC:n sivut ovat vielä toistaiseksi pohjoismaisilla kielillä. Suomen- ja englanninkieliset sivut ovat työn alla.

Kaikki vanhat ja uudemmat osoitteet toimivat vielä jonkin aikaa. Vanhat suomenkieliset sivutkin osoitteessa www.nud.dk toimivat vielä, mutta niitä ei päivitetä.■

Esteetön luontoliikunta

Teksti: Pekka Juusola

Osallistuin toukokuussa seminaariin, jonka aiheena oli "Esteetön luontoliikunta". Seminaari järjestettiin noin 22 km päässä Rovaniemeltä pohjoiseen, Metsähallituksen Vaatungin kämpäkartanossa Vaatunkikönkäällä. Luonto kämpän ympärillä oli aarniometsämäistä, karun karheaa korpimaata jyrkevine havupuineen. Nyt joku voi ihmetellä, että miten tuollainen korpimaisema voi sopia esteettömälle luontoliikunnalle? Paikka oli esteetön siinä mielessä, että sieltä lähtevä luontopolku on tehty pyörätuolilla kuljettavaksi. Nämä pyörätuolipitkospuut ovat noin metrin leveät. Nousut ja laskut ovat loivia ja pysähtymispaikkoja on säännöllisin väliajoin.

Seminaariin osallistui 79 henkilöä, joista puolet edusti noin 12 vammaisjärjestöä ja toinen puoli Metsähallituksen ja kuntien työntekijöitä. Invalidiliiton edustajia oli valtaosa. Minulle kirkastui seminaarissa entistä selvemmin, että maailma on erityisen esteellinen pyörätuolin käyttäjille. Onhan parannuksiakin tehty, mutta aina voi tehdä enemmän.

Miksi me kuurosokeat sitten olimme mukana? Olemmehan me Jutaaajat rämpineet läpi jos minkälaiset risukot, rämeiköt, kivikot ja rikkinäiset pitkospuut. Kerroin seminaarissa esteistä Villin Pohjolan erämajoissa, joita me Jutaaajat olemme käyttäneet jo monta vuotta. Monissa majoissa on kyllä sähköt, mutta valaistus on puutteellista. En ole vaatimassa, että joka maja olisi valaistu kuin marketti. Kunhan edes keittiönurkkauksessa olisi parempi valaistus helpottamassa kokkaamista, samoin tupapöydän yllä enemmän valoa helpottamassa viittomien ja huulion seuraamista.

Kerroin myös esimerkkejä, miten voi toimia, kun valaistus ei riitä. Majalta voi vetää nauruidan ulkovesaan ja saunaan kulkua helpottamaan. Sain vastauksen, että Villin Pohjolan erämajojen isäntien puoleen voi aina kääntyä, jos on jotain erityistoivomuksia. Voimme saada apua erämajojen talonmiehiltä nauruidan vetämiseen tai asentaa sen itse. Villin Pohjolan erämajat on tarkoitettu kaikille suomalaisille. Kyllä Suomi on hieno maa!■

Ihana matka Saarenmaalle

Teksti: Hilikka Kasurinen

Helsingin päivätoiminnan ohjaaja (nykyisin virikeohjaaja) **Anita Palo** järjesti meille päivätoimintalaisille ihanan matkan Saarenmaalle. Matka taittui ensin uudella laivalla Tallinnnaan, sitten bussilla Virtsuun, jossa nousimme lauttaan ja sitten perille toisella bussilla. Majoituimme hyvätasoiseen hotelliin, joka sijaitsi aivan meren rannalla.

Heti seuraavana päivänä aamiaisen jälkeen nousimme bussiin ja lähdimme retkelle. Kiersimme ympäri saarta ja ajoimme siltaa pitkin toiseen saareen. Opas kertoi saaren nähtävyyksistä, menneistä tapahtumista ja nykyajasta. Metsäisellä saarella kasvaa paljon sieniä ja marjoja ja siellä liikkuu paljon villieläimiä, kuten susia, majavia, hirviä, peuroja ja villisikoja. Hirveä ja villisikaa myös metsästetään syötäväksi ja villisikaa on kuulemma niin paljon, että niitä voi ampua melkein kotiovelta.

Teimme joka päivä retkiä, jotka kestivät aamusta iltaan saakka. Kulttuurinähtävyyksiä oli paljon ja kaunis aurinkoinen ilma sekä puh-

das, raikas meri-ilmasto piti mielen virkeänä. Yksi saaren nähtävyyksistä, komea piispanlinna, oli aivan lähellä hotelliamme. Piispanlinnan sisällä oli paljon nähtävää: huonekaluja, veistoksia, komeita takkoja rautaovia, alttaritaulu sekä kaikenlaista museotavaraa. Rautaisissa kynttilänjaloissa on aikoinaan pidetty kynttilöitä valoa antamaan. Kynttiläjalkojen kolot olivat niin isoja, että niistä päätellen kynttilöiden on täytynyt olla ainakin käsivarren paksuisia. Linnan isossa puutarhassa pidetään konsertteja ja teatteriesityksiä. Piispanlinnan yhteydessä oli muitakin rakennuksia, mutta niissä emme käyneet.

Kahviloihin ja ruokapaikkoihin tustuimme retkikohteiden välissä. Myös ostosten tekoon kaupungissa jäi aikaa. Tulkkini kanssa kolumme monet kaupat.

Kapeilla jalkakäytävillä kävely oli joskus hankalaa, tulkki auttoi niin, etten kompastunut. Nautin, kun sain istua puiston penkillä jäätelöä syöden tai katsella pieniä, vanhoja taloja, joissa oli pienet ikkunaruudut. Talojen pihalla kasvoi kukkia, katot oli ka-

tettu päreillä ja sammaleilla. Mietin, että onkohan niissä sisällä takka ja öljylamppu. Tuli sellainen tunne, että näissä talovanhuksissa elää joku vanha henki. Mutta miten lie talvella noin hatarissa mökissä tarkenee.

Haikeana jätin taakseni tämän onnellisen Saarenmaan. Jäin miettimään

mahdollisuutta vuokrata lomamökki Saarenmaalta. Saarenmaa tuntui paikalta, missä ei huolia tunneta ja eletään paljon omavaraisesti.

Matkalta jäi ihanat muistot. Tulkkini oli minulle tukena ja turvana kaikessa, mitä tarvitsin. Siitä hänelle parhaimmat kiitokset. ■

Entisten emäntien nyyttikestit

Teksti: Nimimerkki Ojoisten torppari

Työurani tein lääninhallituksen emäntänä. Jo kymmenen vuoden ajan on joukko meitä entisiä suurtalousemäntiä kokoontunut vuorotellen jokaisen kotiin nyyttikesteille. Ennen ruokailua on aina jokin ohjelmaa: tuote-esittely, luento, vierailu näyttelyssä tai museossa, jumppa tai kävelylenkki luonnossa. Luentoja on ollut vaihtelevista aiheista, kuten ravinto ja terveys, antiikin maailma tai taide. Ohjelmaosuuden jälkeen syömme toistemme tuomia leipomuksia ja erilaisia salaatteja. Ruokajuomana on virvoitusjuomaa, kahvia tai teetä. Muistelemme entisiä työaikoja, vaihdamme reseptejä ja laulamme hauskoja värssyjä ilman säestystä, vaikka ei meillä kennelläkään juuri ole sävelkorvaa. Se on hauskaa yhdessäoloa ja virkistystä.

Iloisesti poreileva resepti

Ota oma itsesi.
Kuori itsekkyytesi ja itsesäälisi.
Poista epäystävällisten ajatusten ja onnettomien tunteiden siemenet.
Karsi kaikki ennakoluulot ja murheet.
Lisää tähän vankka usko, että elämä on elämisen arvoista.
Sekoita joukkoon hyvin ajatus siitä, että olet joku.
Korista huumorilla ja optimismilla.
Makeuta rakkaudella.
Lisää lopuksi luja päätös elää täysillä päivän jokainen tunti, tulkoon mitä tahansa.
Anna paistua 365 päivää.
Koristele hymyllä ja ystävällisillä sanoilla.
Tarjoile hyvätahtoisuuden ja rohkeuden kera.

Pane merkille vaikutus. ■

Minä ja muut -kurssilla

Kurssilaiset ryhmäkuvassa

Teksti ja kuva: Jaakko Evonen

Toukokuussa osallistuin Minä ja muut -kurssille, joka oli tarkoitettu nuorille kuulonäkövammaisille aikuisille, jotka ottavat ensiaskeleita kohti itsenäistä elämää. Tämä vertaistukikurssi järjestettiin Mäntyharjulla.

Kurssin aikana käytiin keskustelua opiskeluun, vapaa-aikaan ja yleiseen elämään liittyvistä asioista. Vaikka elämä välillä on vaikeaa, oli porukalla asenne, että haastavimmankaan tilanteen edessä ei saa lannistua.

Vertaistuki ei ole ainoastaan keskustelua, vaan myös tekemistä. Ennen sauna-ohjelmassa oli vapaaehtoinen sauvakävelytuokio. Mäntyharjun kauniissa metsämaisemissa. Porukka piti yllä reipasta vauhtia. Paluumatkalla jäin hetkeksi ihailemaan edessä avautuvaa järvimaisemaa ja annoin hyvän olon tunteen virrata varpaisiin asti.

Sain kurssin aikana uusia näkökul-

mia viittomakieleen. Ymmärsin sen tärkeyden tilanteissa, joissa kuulokojeiden käyttö on mahdotonta. Saunassa sain viitottua alkeellisin sormiaakkosin, että haluan uida hyisessä vedessä. Nuorempana suhtauduin viittomakieleen ennakoluuloisesti, mutta nyt tilanne on toinen. Kurssin aikana hämmästelini sitä, kuinka paljon viittomakielellä voi kertoa tunnetiloista. Tuntui siltä kuin uusi maailma avautui edessäni. Edessä on kuitenkin vielä pitkä tie ennen kuin pystyn ilmaisemaan itseäni viittomakielellä.

Mielestäni kurssin tärkein anti oli tiedostaa, että vaikeassakaan tilanteessa ei ole yksin. ■

Elämä mallillaan

Teksti: Susanna Nurminen

Kesä ja vuodet ovat vierineet todella nopeasti. Viimeksi kun kerroin kuulumisistani syksyllä 2007, niin olin juuri aloittamassa lukiota Mikussa, eli Mikael-lukiossa Mikkelissä. Tilanne on muuttunut kovasti noista ajoista.

Opiskelu

Aloitin siis lukion Mikussa. Jaksoin ahertaa siellä vain puolitoista vuotta, joulukuuhun 2008. Kaikki oli siellä muuten hyvin, mutta ongelmana oli liian pitkä matka kodin ja koulun välillä. Opettajat olivat aina tukenani ja se auttoi minua jaksamaan niinkin kauan. Varmuus lukion keskeyttämisestä tuli joulun alla, kun sain tietää, että saan koiran. Olisi ollut ongelmallista, jos pentu olisi ollut kotona ja omistaja itse muulla paikkakunnalla. Ei sellainen koiranomistajuus ole hyväksi. Katsoin sitten parhaaksi keskeyttää lukion oman pikku ”vauvani” takia, ja myös henkisen jaksamisen perusteella.

Tammikuussa 2009 tapahtui yllättävä käänne. Lähdin jatkamaan lu-

Susanna Nurminen kesällä 2007.

kiota, mutta kotipaikkakunnallani. Ajattelin vielä yrittää käydä lukiota, jos vaikka lyhyempi etäisyys kotoa olisikin ollut parempi. Alkuun lukio meni hyvin, mutta parissa kuukaudessa jäin jo kovasti jälkeen fyysisen ja henkisen kunnon heikentyessä. Tämäkin lukio keskeytyi jo 2009 toukokuussa.

Kesäkuussa kävin Petäjävedellä opiskelijavalinnassa tekstiiliartesaanilinjalle. Olin lukion aikana huomannut, että käsityö on rentouttavaa hommaa, ja voisin kehittää siitä itselleni ammatin. Juhannuksen aikoihin tuli kirje, että minut on valittu artesaanikoulutukseen! Opiskelu alkaa 1.9. ja kestää 2010 joulukuuhun saakka. Valmistun siis

ennen kuin olisin lukiostakaan saanut lakkia päähäni. Eiköhän minusta matonkutoja tule.

Parisuhde

Tämän vuoden maaliskuussa aloin seurustella kultani **Peten** kanssa. Seurustelumme alkuvaiheessa meillä oli parin kuukauden ajan välimatkaa melkein 100 kilometriä. Toukokuussa päätimme korjata asian ja muutimme saman katon alle. Meitä asuu ahtaassa yksiossassa nyt kolme, eli minä, Pete ja **Pinja**—koiramme.

Pete on siinä niin ihana ihminen, että hän hyväksyy minut juuri täl-laisena kuin olen. Hän ottaa kuulonäkövammaani hyvin huomioon. Pete on myös oppinut viittomaan tärkeimmän lauseen: ”Minä rakastan sinua”.

Viikkoa ennen juhannusta Pete kosi minua. Minä tietenkin vastasin kosintaan myöntävästi. Kosinta tapahtui kauniilla uimarannalla Petäjävedellä. Mielestäni paikka sopi hyvin tilanteeseen, sillä aiomme syyskuun aikana muuttaa isompaan asuntoon luultavasti Petäjäveden alueelle.

Painonpudotushaaste

Kesän aikana painoni on noussut huomaamattani. Terveys on heitel-

lyt laidasta laitaan. Päätin heinäkuun alussa, että nyt alkaa terveellinen elämäntapa. On inhottavaa kun ei jaksakaan kävellä portaita ylös asti ilman, että läikähtyy uuvuksiin. Talvella en tarvitse suurta rasva-kerrosta lämmittämässä, kun voin käyttää talvivaatteita ja olla virkeä ja hyvinvoiva.

Käymme porukalla isommalla lenkillä lähes päivittäin. Voin jo nyt huomattavasti paremmin, vaikkei paino vielä ole suuremmin laskenut. Tavoitteenani on päästä jouluun mennessä normaalipainon rajoille, nyt olen vielä ylipainoinen. Kesällä olen hienosti pysynyt karkeista erossa, kun myynnissä on ollut ihanan makeita suomalaisia mansikoita. ■

Nuorten oma palsta

Nuorten omalla palstalla nuoret ja nuoret aikuiset kertovat ajankohtaisista kuulumisistaan ja mielteistään elämästä. Jos olet alle 30-vuotias kuulonäkövammaisen ja haluat kirjoittaa Tuntosarven lukijoille, ota yhteyttä lehden toimitukseen sähköpostitse osoitteella tiedotus@kuurosokeat.fi. Julkaistuista jutuista maksetaan kirjoituspalkkio. Mikäli et itse halua kirjoittaa juttua, mutta haluat kuitenkin äänesi kuuluville, niin ota yhteyttä toimitukseen haastattelua varten.